TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. sausio 23 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Socialinė apsauga – Darbuotojai migrantai – Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 – Nedarbo išmokos – Skaičiavimas – Neatsižvelgimas į paskutinį gyvenamosios vietos valstybėje narėje gautą darbo užmokestį – Pernelyg trumpas apskaičiavimo laikotarpis – Darbo užmokestis, gautas pasibaigus darbo santykiams – Asmuo, prieš tai dirbęs pagal darbo sutartį Šveicarijoje“

Byloje C-29/19

dėl 2018 m. spalio 23 d. *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo teismas, Vokietija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. sausio 16 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

ZP

prieš

Bundesagentur für Arbeit,

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė L. S. Rossi, teisėjai F. Biltgen (pranešėjas) ir N. Wahl,

generalinis advokatas P. Pikamäe,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– ZP, atstovaujamo advokato M. Hanke,

– *Bundesagentur für Arbeit*, atstovaujamos B. Klug,

– Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Pavliš ir J. Vláčil,

– Europos Komisijos, atstovaujamos M. Van Hoof ir B.-R. Killmann,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

* Proceso kalba: vokiečių.

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1.; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72 ir klaidų ištaisymas, OL L 200, 2004, p. 1) 62 straipsnio 1 ir 2 dalių išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ZP ir *Bundesagentur für Arbeit* (Federalinė darbo agentūra, Vokietija, toliau – Agentūra) ginčą dėl pastarosios pagal nacionalinę teisę suteiktų nedarbo išmokų dydžio.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Susitarimas dėl laisvo asmenų judėjimo

3 1999 m. birželio 21 d. Liuksemburge pasirašyto Europos bendrijos bei jos valstybių narių ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl laisvo asmenų judėjimo (OL L 114, 2002, p. 6; toliau – SLAJ) 8 straipsnyje numatyta:

„Pagal II priedą Susitariančiosios Šalys numato socialinės apsaugos sistemų koordinavimą <…>“

4 SLAJ II priedo, iš dalies pakeisto 2012 m. kovo 31 d. Jungtinio komiteto, įsteigto pagal SLAJ, Sprendimu Nr. 1/2012 (OL L 103, 2012, p. 51), 1 straipsnyje nustatyta:

„1. Dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo Susitariančiosios Šalys sutaria tarpusavyje taikyti Europos Sąjungos teisės aktus, į kuriuos daroma nuoroda šio priedo A skirsnyje su pakeitimais, padarytais tuo skirsniu, arba tokiems teisės aktams lygiavertes taisykles.

2. Šio priedo A skirsnyje nurodytuose teisės aktuose vartojama sąvoka „valstybė (-ės) narė (-ės)“, be valstybių, kurioms taikomi atitinkami Europos Sąjungos teisės aktai, papildomai taikoma ir Šveicarijai.“

5 Minėto priedo A skirsnyje daroma nuoroda, be kita ko, į Reglamentą Nr. 883/2004.

Reglamentas Nr. 883/2004

6 Reglamento Nr. 883/2004 4, 32 ir 45 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(4) Būtina atsižvelgti į nacionalinių socialinės apsaugos teisės aktų specifinius bruožus ir parengti tik koordinavimo sistemą.

<…>

(32) Kad būtų skatinamas darbuotojų mobilumas, ypač reikėtų palengvinti darbo paieškas įvairiose valstybėse narėse; todėl būtina garantuoti glaudesnį ir veiksmingesnį visų valstybių narių draudimo nuo nedarbo sistemų ir įdarbinimo paslaugų koordinavimą.

<…>

(45) Kadangi valstybės narės negali pasiekti siūlomų veiksmų tikslo, būtent numatyti koordinavimo priemones, garantuojančias, kad būtų veiksmingai naudojamasi teise į laisvą asmenų judėjimą, ir todėl šis tikslas dėl minėtų veiksmų apimties ir poveikio gali būti geriau pasiektas Bendrijos lygiu, Bendrija gali numatyti priemones, vadovaudamasi subsidiarumo principu, apibrėžtu Sutarties 5 straipsnyje. Remiantis tame pačiame straipsnyje numatytu proporcingumo principu, šis reglamentas taikomas tik tiek, kiek yra reikalinga minėtam tikslui pasiekti.“

7 Šio reglamento 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Šis reglamentas taikomas valstybės narės piliečiams, asmenims be pilietybės ir pabėgėliams, gyvenantiems vienoje iš valstybių narių, kuriems yra ar buvo taikomi vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktai, bei jų šeimos nariams ir maitintojo netekusiems asmenims.“

8 Reglamento Nr. 883/2004 III antraštinės dalies 6 skyriaus 61–65 straipsniuose įtvirtintos specialios šio reglamento nuostatos, taikomos nedarbo išmokoms.

9 Minėto reglamento 61 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės, pagal kurios teisės aktus teisės į išmokas įgijimas, išsaugojimas, atgavimas ar trukmė priklauso nuo įgytų draudimo, darbo pagal darbo sutartį arba savarankiško darbo laikotarpių, kompetentinga įstaiga įskaito reikiamo dydžio draudimo, darbo pagal darbo sutartį arba savarankiško darbo laikotarpius, įgytus pagal bet kurios kitos valstybės narės teisės aktus, tartum jie būtų įgyti pagal jos taikomus teisės aktus.

<…>“

10 To paties reglamento 62 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Valstybės narės, pagal kurios teisės aktus išmokos apskaičiuojamos remiantis ankstesnio darbo užmokesčio arba profesinės veiklos pajamų dydžiu, kompetentinga įstaiga įskaito tik tą darbo užmokestį arba profesinės veiklos pajamas, kurias [kuriuos] atitinkamas asmuo pagal minėtus teisės aktus gavo už savo paskutinį darbą pagal darbo sutartį arba savarankišką darbą.

2. 1 dalies nuostatos taip pat taikomos, jeigu kompetentingos įstaigos įgyvendinamuose teisės aktuose numatytas konkretus įskaitytinas darbo užmokesčio nustatymo laikotarpis, kuriuo remiantis apskaičiuojamos išmokos, [įskaitytinas darbo užmokesčio, kuriuo remiantis apskaičiuojamos išmokos, nustatymo laikotarpis] ir jeigu visą šį laikotarpį arba jo dalį atitinkamam asmeniui buvo taikomi kitos valstybės narės teisės aktai.“

Vokietijos teisė

11 2011 m. gruodžio 20 d. redakcijos *Drittes Buch Sozialgesetzbuch* (Socialinės apsaugos kodekso trečioji knyga) (*BGBl.* 2011 I, p. 2854, toliau – SGB III) 149 straipsnyje nurodyta:

„Nedarbo išmoka sudaro <…>

<…>

2) kitiems bedarbiams – 60 procentų (bendrasis išmokos dydis)

nuo fiksuoto neto darbo užmokesčio (darbo užmokestis, kuriuo grindžiama išmoka), gaunamo pagal bruto darbo užmokestį, kurį bedarbė ar bedarbis gavo apskaičiavimo laikotarpiu (darbo užmokestis, kuriuo grindžiamas apskaičiavimas).“

12 SGB III 150 straipsnyje „Apskaičiavimo laikotarpis ir apskaičiavimo pagrindas“ nustatyta:

„1. Apskaičiavimo laikotarpis, taikant apskaičiavimo pagrindą, apima darbo užmokesčio išmokėjimo laikotarpius, už kuriuos atitinkamų privalomuoju draudimu draudžiamų darbo santykių pasibaigimo momentu buvo atsiskaityta. Apskaičiavimo pagrindas apima vienus metus; jis baigiasi paskutinių privalomuoju draudimu draudžiamų darbo santykių paskutinę dieną prieš atsirandant teisei į išmoką.

<…>

3. Apskaičiavimo pagrindas pratęsiamas iki dvejų metų, jei:

1) apskaičiavimo laikotarpis apima mažiau nei 150 dienų, suteikiančių teisę į darbo užmokestį,

<…>“

13 SGB III 151 straipsnio „Darbo užmokestis, kuriuo grindžiamas apskaičiavimas“ 1 dalyje numatyta:

„Darbo užmokestis, kuriuo grindžiamas apskaičiavimas – tai vienai dienai tenkantis vidutinis darbo užmokestis, nuo kurio buvo sumokėtos draudimo įmokos ir kurį bedarbė ar bedarbis gavo apskaičiavimo laikotarpiu. <…>“

14 SGB III 152 straipsnyje „Fiktyvus apskaičiavimas“ nustatyta:

„1. Jei, taikant iki dvejų metų pratęstą apskaičiavimo pagrindą, nesusidaro mažiausiai 150 dienų apskaičiavimo laikotarpis, suteikiantis teisę į darbo užmokestį, remiamasi fiktyviu darbo užmokesčiu kaip darbo užmokesčiu, kuriuo grindžiamas apskaičiavimas. <…>

2. Nustatant fiktyvų darbo užmokestį, bedarbė ar bedarbis priskiriamas prie kvalifikacinės grupės, atitinkančios profesinę kvalifikaciją, kuri yra reikalinga dirbti darbui, su kuriuo *Agentur für Arbeit* (Darbo agentūra, Vokietija) pirmiausia turi sieti savo pastangas, padėdama bedarbei ar bedarbiui vėl įsidarbinti. <…>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

15 Ieškovas pagrindinėje byloje yra Vokietijos pilietis ir gyvena Vokietijoje. Nuo 1990 m. liepos 1 d. iki 2014 m. spalio 31 d. jis kaip pasienio darbuotojas dirbo įmonėje Šveicarijoje. Nuo 2014 m. lapkričio 1 d. jis dirbo pagal darbo sutartį Vokietijoje, kuri jo darbdavio iniciatyva buvo nutraukta nuo 2014 m. lapkričio 24 d. Darbo užmokestis, kuris ieškovui pagrindinėje byloje turėjo būti sumokėtas 2014 m. lapkričio mėn., buvo apskaičiuotas ir sumokėtas 2014 m. gruodžio 11 d.

16 2015 m. sausio 2 d. sprendimu Agentūra nuo 2014 m. lapkričio 25 d. dvejų metų laikotarpiui skyrė ieškovui pagrindinėje byloje nedarbo išmoką, ši siekė 29,48 EUR už dieną ir buvo apskaičiuota remiantis fiktyviu 73,73 EUR dienos darbo užmokesčiu. Kadangi darbo užmokestis, kurį ieškovas pagrindinėje byloje gavo už Šveicarijoje atliktą darbą pagal darbo sutartį, nebuvo įtrauktas į šios nedarbo išmokos apskaičiavimo pagrindą, ieškovas pateikė prieštaravimą Agentūrai; šis prieštaravimas buvo atmestas 2015 m. sausio 16 d. sprendimu.

17 Darydama išvadą, kad ieškovas pagrindinėje byloje įgijo teisę į nedarbo išmoką, Agentūra, remdamasi Reglamento Nr. 883/2004 61 straipsnio 1 dalimi, siejama su SLAJ, atsižvelgė į darbo laikotarpius, įgytus pagal Šveicarijos teisės aktus. Kiek tai susiję su šios nedarbo išmokos dydžio apskaičiavimu, Agentūra, vadovaudamasi SGB III 152 straipsnio 1 dalimi, rėmėsi fiktyviu darbo užmokesčiu kaip darbo užmokesčiu, kuriuo grindžiamas apskaičiavimas, nes manė, kad ieškovas pagrindinėje byloje negalėjo remtis „apskaičiavimo laikotarpiu“, kaip jis suprantamas pagal taikytiną nacionalinę teisę, t. y. darbo laikotarpiu, kai pagal SGB III 150 straipsnio 1 dalį privalomasis draudimas mokamas bent 150 dienų, suteikiančių teisę į darbo užmokestį Vokietijoje. Be to, Agentūra nusprendė, kad į 2014 m. gruodžio mėn. gautą darbo užmokestį už darbą pagal darbo sutartį Vokietijoje 2014 m. lapkričio mėn. negalėjo būti atsižvelgta, nes ši nuostata susijusi tik su darbo užmokesčiais, kurie jau buvo sumokėti darbo santykių pasibaigimo momentu.

18 2016 m. sausio 19 d. sprendimu *Sozialgericht Konstanz* (Konstanco socialinių bylų teismas, Vokietija) iš dalies patenkino ieškovo pagrindinėje byloje ieškinį dėl minėtų Agentūros sprendimų ir nurodė Agentūrai apskaičiuoti nedarbo išmokos dydį remiantis 93,03 EUR dydžio darbo užmokesčiu, kuriuo grindžiamas apskaičiavimas.

19 *Landessozialgericht Baden-Württemberg* (Badeno-Viurtembergo apygardos socialinių bylų teismas, Vokietija) atmetė dėl pirma nurodyto teismo sprendimo pateiktus ieškovo pagrindinėje byloje ir Agentūros apeliacinius skundus. Šis teismas nurodė, kad nedarbo išmokos dydžio apskaičiavimas pagal Reglamento Nr. 883/2004 62 straipsnį turi būti grindžiamas tik darbo užmokesčiu, kurį ieškovas pagrindinėje byloje gavo už paskutinį darbą pagal darbo sutartį Vokietijoje, o ne fiktyviu darbo užmokesčiu, kuris buvo apskaičiuotas pagal nacionalinės teisės nuostatas, ir kad šis reglamentas turi viršenybę nacionalinės teisės nuostatų atžvilgiu.

20 Gavęs dėl šio teismo sprendimo pateiktą Agentūros kasacinį skundą, *Bundessozialgericht* (Federalinis socialinių bylų teismas, Vokietija) mano, kad siauras Reglamento Nr. 883/2004 62 straipsnio 1 dalies teksto aiškinimas sutampa su žemesnės instancijos nacionalinių teismų pateiktu šio teksto aiškinimu. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad ir SESV 48 straipsnyje, ir šiame reglamente yra numatytas valstybių narių teisės aktų socialinės apsaugos srityje koordinavimas, o ne derinimas, tad valstybės narės išsaugo kompetenciją nustatyti sąlygas, kurios nacionalinėje teisėje taikomos socialinės apsaugos išmokoms. Todėl šiam teismui kyla klausimas, ar minėto reglamento 62 straipsnyje nuoroda į darbo užmokestį, gautą už paskutinį darbą, yra tik įprastas socialinės teisės aktų koordinavimo pagrindas, neturintis įtakos valstybių narių atitinkamoms apskaičiavimo taisyklėms.

21 Šiomis aplinkybėmis *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis socialinių bylų teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Reglamento Nr. 883/2004 62 straipsnio 1 dalį, siejamą su 62 straipsnio 2 dalimi, reikia aiškinti taip, kad, darbuotojui netekus darbo, valstybės narės, kurioje darbuotojas gyvena, kompetentinga įstaiga, apskaičiuodama išmokas, privalo remtis „darbo užmokesčiu“, kurį atitinkamas asmuo „gavo“ už savo paskutinį darbą šios įstaigos teritorijoje, ir tada, kai pagal kompetentingai įstaigai taikomas nacionalinės teisės nuostatas dėl nedarbo išmokų į šį darbo užmokestį neįmanoma atsižvelgti dėl pernelyg trumpos jo gavimo trukmės, ir kai yra numatyta fiktyvaus išmokų apskaičiavimo alternatyva?

2. Ar Reglamento Nr. 883/2004 62 straipsnio 1 dalį, siejamą su 62 straipsnio 2 dalimi, reikia aiškinti taip, kad, darbuotojui netekus darbo, valstybės narės, kurioje darbuotojas gyvena, kompetentinga įstaiga, apskaičiuodama išmokas, privalo remtis „darbo užmokesčiu“, kurį atitinkamas asmuo „gavo“ už savo paskutinį darbą šios įstaigos teritorijoje, ir tada, kai pagal kompetentingai įstaigai taikomas nacionalinės teisės nuostatas dėl nedarbo išmokų šis darbo užmokestis, nuo kurio skaičiuojamos išmokos, dėl laiku neįvykusio atsiskaitymo negali būti įtrauktas į apskaičiavimo laikotarpį, ir kai yra numatyta fiktyvaus išmokų apskaičiavimo alternatyva?“

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

22 Reikia priminti, kad Reglamentas Nr. 883/2004, remiantis jo 2 straipsnio 1 dalimi, taikomas valstybės narės piliečiams, kuriems yra ar buvo taikomi vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktai.

23 SLAJ 8 straipsnyje nustatyta, kad susitariančiosios šalys pagal šio susitarimo II priedą numato socialinės apsaugos sistemų koordinavimą, siekdamos, be kita ko, apibrėžti taikytinus teisės aktus ir užtikrinti išmokų mokėjimą asmenims, nuolat gyvenantiems susitariančiųjų šalių teritorijoje. Šio II priedo A skyriaus 1 punkte numatyta tarp susitariančiųjų šalių taikyti Reglamentą Nr. 883/2004. Kadangi pagal minėto II priedo 1 straipsnio 2 dalį „[š]io priedo A skirsnyje nurodytuose teisės aktuose vartojama sąvoka „valstybė (-ės) narė (-ės)“, be valstybių, kurioms taikomi atitinkami Europos Sąjungos teisės aktai, papildomai taikoma ir Šveicarijai“, šio reglamento nuostatos taikomos ir Šveicarijos Konfederacijai (2019 m. kovo 14 d. Sprendimo *Dreyer*, C-372/18, EU:C:2019:206, 29 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

24 Šiuo atveju iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad ieškovas pagrindinėje byloje yra Vokietijos pilietis ir jam, prieš vykdant profesinę veiklą Vokietijoje, kuriai pasibaigus jis gavo nedarbo išmoką pagal šios valstybės narės teisės aktus, buvo taikomi Šveicarijos Konfederacijos teisės aktai.

25 Šiomis aplinkybėmis ieškovo pagrindinėje byloje situacija patenka į Reglamento Nr. 883/2004 taikymo sritį.

Dėl pirmojo klausimo

26 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 883/2004 62 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamas valstybės narės teisės aktas, pagal kurį, nors numatyta, kad nedarbo išmokų apskaičiavimas grindžiamas ankstesnio darbo užmokesčio dydžiu, tuo atveju, kai darbo užmokesčio, kurį suinteresuotasis asmuo gavo už paskutinį pagal šį teisės aktą vykdytą darbą pagal darbo sutartį, gavimo trukmė nesiekia minėtame teisės akte numatyto apskaičiavimo laikotarpio, skirto darbo užmokesčiui, nuo kurio skaičiuojamos nedarbo išmokos, nustatyti, neleidžiama atsižvelgti į suinteresuotojo asmens darbo užmokestį, kurį jis gavo už šį darbą.

27 Iš Reglamento Nr. 883/2004 62 straipsnio 1 dalies aiškiai matyti, kad kai valstybės narės teisės aktuose numatyta, jog nedarbo išmokos apskaičiuojamos remiantis ankstesnio darbo užmokesčio dydžiu, turi būti atsižvelgiama tik į darbo užmokestį, kurį suinteresuotasis asmuo gavo už savo paskutinį pagal šiuos teisės aktus vykdytą darbą pagal darbo sutartį.

28 Reikia konstatuoti, kad šioje nuostatoje numatytam reikalavimui netaikoma jokia nukrypti leidžianti nuostata. Šiuo klausimu pažymėtina, kad į Reglamento Nr. 883/2004 62 straipsnio 1 dalį nebuvo perkelta išimtis, numatyta atitinkamoje 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 (OL L 28, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 3), nuostatoje, t. y. 68 straipsnio 1 dalyje, kurioje nustatytas kitas nedarbo išmokų apskaičiavimo pagrindas, kai suinteresuotasis asmuo bent jau keturias savaites nevykdė savo paskutinės darbinės veiklos valstybės narės, kurios teisės aktai buvo taikomi šių išmokų skyrimo tikslais, teritorijoje.

29 Be to, pagal šio reglamento 62 straipsnio 2 dalį reikalavimas atsižvelgti tik į darbo užmokestį, susijusį su paskutine pagal šios valstybės narės teisės aktus vykdyta darbine veikla, taip pat taikomas tuomet, kai šiuose teisės aktuose yra numatytas apskaičiavimo laikotarpis, skirtas darbo užmokesčiui, nuo kurio skaičiuojamos išmokos, nustatyti, ir kai per visą šį laikotarpį ar jo dalį suinteresuotajam asmeniui buvo taikomi kitos valstybės narės teisės aktai.

30 Iš šios nuostatos matyti, kad, nors valstybės narės teisės aktuose gali būti apibrėžtas apskaičiavimo laikotarpis, skirtas darbo užmokesčiui, nuo kurio skaičiuojamos išmokos, nustatyti, į laikotarpius, kai suinteresuotajam asmeniui buvo taikomi kitos valstybės narės teisės aktai, turi būti atsižvelgiama šio apskaičiavimo laikotarpio tikslais.

31 Tai reiškia, kad pagal minėtą nuostatą draudžiamas valstybės narės teisės aktas, kuriuo remiantis, siekiant nustatyti, ar buvo įgytas tame teisės akte nurodytas apskaičiavimo laikotarpis, atsižvelgiama tik į darbo laikotarpius šioje valstybėje narėje, o ne į laikotarpius, įgytus pagal kitos valstybės narės arba, kaip yra pagrindinėje byloje, pagal Šveicarijos Konfederacijos teisės aktus, kaip nurodyta pagal SLAJ.

32 Taigi iš Reglamento Nr. 883/2004 62 straipsnio 1 ir 2 dalių matyti, kad, pirma, kai valstybės narės teisės aktuose nustatyta, jog išmokos apskaičiuojamos remiantis ankstesnio darbo užmokesčio dydžiu, reikia atsižvelgti tik į darbo užmokestį, kurį suinteresuotasis asmuo gavo už paskutinį pagal šiuos teisės aktus vykdytą darbą pagal darbo sutartį, ir, antra, kai minėtuose valstybės narės teisės aktuose yra numatytas ir nustatytas apskaičiavimo laikotarpis, skirtas darbo užmokesčiui, nuo kurio skaičiuojamos nedarbo išmokos, nustatyti, šis apskaičiavimo laikotarpis turi apimti darbo laikotarpius, įgytus tiek pagal minėtus teisės aktus, tiek pagal kitų valstybių narių teisės aktus.

33 Šis aiškinimas taip pat atitinka Reglamento Nr. 883/2004 tikslus, kuriais, kaip matyti iš jo 4 ir 45 konstatuojamųjų dalių, siekiama koordinuoti valstybėse narėse veikiančias socialinės apsaugos sistemas, siekiant užtikrinti veiksmingą naudojimąsi laisvu asmenų judėjimu (2018 m. kovo 21 d. Sprendimo *Klein Schiphorst*, C-551/16, EU:C:2018:200, 31 punktas). Šiuo tikslu šiuo reglamentu siekiama išvengti, kad darbuotojas, kuris, naudodamasis laisvo judėjimo teise, dirbo daugiau nei vienoje valstybėje narėje, be objektyvaus pateisinimo būtų vertinamas mažiau palankiai nei darbuotojas, kuris visą laiką dirbo vienoje valstybėje narėje (šiuo klausimu žr. 2019 m. rugsėjo 19 d. Sprendimą *van den Berg ir kt.*, C-95/18 ir C-96/18, EU:C:2019:767, 75 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

34 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į SLAJ, nusprendė, kad šiame susitarime įtvirtinta asmenų judėjimo laisvė būtų varžoma, jei susitariančiosios šalies pilietis kilmės valstybėje narėje patektų į mažiau palankią padėtį vien dėl to, kad naudojosi teise į judėjimo laisvę (2019 m. vasario 26 d. Sprendimo *Wächtler*, C-581/17, EU:C:2019:138, 53 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

35 Konkrečiau kalbant apie Reglamento Nr. 883/2004 62 straipsnio 1 dalyje numatytą nedarbo išmokų apskaičiavimą, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad atitinkama Reglamento Nr. 1408/71 nuostata buvo siekiama palengvinti darbuotojų mobilumą, užtikrinant suinteresuotiesiems asmenims išmokas, kurias, kiek tai įmanoma, reikia apskaičiuoti atsižvelgiant į darbo sąlygas, visų pirma į darbo užmokestį, kuris jiems buvo mokamas pagal paskutinio darbo valstybės narės teisės aktus (šiuo klausimu žr. 1980 m. vasario 28 d. Sprendimo *Fellinger*, 67/79, EU:C:1980:59, 7 punktą).

36 Viena vertus, aplinkybe, kad atsižvelgiama tik į paskutinį suinteresuotojo asmens pagal šiuos teisės aktus gautą darbo užmokestį, siekiant apskaičiuoti nedarbo išmokos, į kurią jis turi teisę pagal šiuos teisės aktus, dydį, siekiama užtikrinti veiksmingą darbuotojų judėjimo laisvę, visų pirma, kaip nurodyta Reglamento Nr. 883/2004 32 konstatuojamojoje dalyje, palengvinant darbo paieškas šioje valstybėje narėje.

37 Kita vertus, tai, kad neatsižvelgiama į minėtą darbo užmokestį dėl to, jog dalį atitinkamos valstybės narės numatyto apskaičiavimo laikotarpio, skirto nedarbo išmokos dydžiui apskaičiuoti, suinteresuotajam asmeniui buvo taikomi kitų valstybių narių teisės aktai, reiškia, kad darbuotojas, pasinaudojęs teise laisvai judėti, buvo vertinamas mažiau palankiai nei darbuotojas, kuris visą laiką dirbo tik šioje vienoje valstybėje narėje.

38 Negalima pritarti Agentūros argumentams, kad Reglamento Nr. 883/2004, kuriuo siekiama koordinuoti, o ne suderinti valstybių narių socialinės apsaugos sistemas, reikalavimas atsižvelgti tik į paskutinį darbo užmokestį, gautą pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus, numatytus šio reglamento 62 straipsnio 1 dalyje, yra tik principinė taisyklė, pagal kurią leidžiama toliau taikyti specialias nacionalinės teisės nuostatas, pavyzdžiui, numatančias nedarbo išmokos dydžio skaičiavimą remiantis fiktyviu darbo užmokesčiu, kaip nurodyta SGB III 152 straipsnyje.

39 Šiuo klausimu primintina, kad Reglamentas Nr. 883/2004 nesukuria bendros socialinio draudimo sistemos, pagal jį gali toliau egzistuoti atskiros nacionalinės sistemos ir vienintelis jo tikslas yra užtikrinti šių sistemų koordinavimą, kad būtų garantuotas realus laisvas asmenų judėjimas. Taigi pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją valstybės narės išsaugo savo įgaliojimus socialinės apsaugos sistemų organizavimo srityje (2018 m. birželio 28 d. Sprendimo *Crespo Rey*, C-2/17, EU:C:2018:511, 45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

40 Vis dėlto iš pačios Reglamento Nr. 883/2004 62 straipsnio 1 ir 2 dalių teksto matyti, kad, nors tam tikri nedarbo išmokų apskaičiavimo aspektai, visų pirma pasirinkimas numatyti, kad šis apskaičiavimas grindžiamas ankstesnio darbo užmokesčio dydžiu, iš tikrųjų priklauso valstybių narių kompetencijai, ne mažiau svarbu yra tai, kad kai savo teisės aktuose valstybė narė pasirenka tokį variantą, šiomis nuostatomis būtų užtikrinama, kad bus atsižvelgta tik į darbo užmokestį, kurį suinteresuotasis asmuo gavo už paskutinį pagal šiuos teisės aktus vykdytą darbą (pagal analogiją žr. 2018 m. kovo 21 d. Sprendimo *Klein Schiphorst*, C-551/16, EU:C:2018:200, 46 punktą).

41 Be to, iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad įgyvendindamos savo įgaliojimus socialinės apsaugos sistemų organizavimo srityje valstybės narės turi laikytis Sąjungos teisės, pirmiausia SESV nuostatų, susijusių su kiekvienam Sąjungos piliečiui pripažinta teise laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje (2017 m. gruodžio 7 d. Sprendimo *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, 40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

42 Valstybės narės teisės aktas, kuriame numatyta, jog tokiais atvejais, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, nedarbo išmokos dydis turi būti apskaičiuojamas remiantis fiktyviu darbo užmokesčiu, dėl šio sprendimo 37 punkte nurodytų priežasčių gali varžyti asmenų, kuriems taikomas šis teisės aktas, judėjimo laisvę.

43 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 883/2004 62 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamas valstybės narės teisės aktas, kuriame, nors ir numatyta, kad nedarbo išmokų apskaičiavimas grindžiamas ankstesnio darbo užmokesčio dydžiu, tuo atveju, kai darbo užmokesčio, kurį suinteresuotasis asmuo gavo už paskutinį pagal šį teisės aktą vykdytą darbą pagal darbo sutartį, gavimo trukmė nesiekia minėtame teisės akte numatyto apskaičiavimo laikotarpio, skirto darbo užmokesčiui, nuo kurio skaičiuojamos išmokos, nustatyti, neleidžiama atsižvelgti į suinteresuotojo asmens darbo užmokestį, kurį jis gavo už šį darbą.

Dėl antrojo klausimo

44 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 883/2004 62 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamas valstybės narės teisės aktas, kuriame, nors ir numatyta, kad nedarbo išmokos

apskaičiuojamos remiantis ankstesnio darbo užmokesčio dydžiu, tuo atveju, kai darbo užmokestis, kurį suinteresuotasis asmuo gavo už paskutinį pagal šį teisės aktą vykdytą darbą pagal darbo sutartį, buvo apskaičiuotas ir sumokėtas tik pasibaigus darbo santykiams, neleidžiama atsižvelgti į suinteresuotojo asmens darbo užmokestį, kurį jis gavo už šį darbą.

45 Šiuo klausimu iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad SGB III 150 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog apskaičiavimo laikotarpis, skirtas nedarbo išmokoms apskaičiuoti, „apima darbo užmokesčio išmokėjimo laikotarpius, už kuriuos atitinkamų <…> darbo santykių pasibaigimo momentu buvo atsiskaityta“. Vadovaudamasi šia nuostata Agentūra neatsižvelgė į darbo užmokestį už ieškovo pagrindinėje byloje atliktą darbą 2014 m. lapkričio mėn. Vokietijoje, nes šis darbo užmokestis buvo apskaičiuotas ir jam sumokėtas tik po mėnesio, t. y. po to, kai pasibaigė darbo santykiai.

46 Kaip matyti iš atsakymo į pirmąjį klausimą, pagal Reglamento Nr. 883/2004 62 straipsnio 1 dalį draudžiamas valstybės narės teisės aktas, pagal kurį apskaičiuojant nedarbo išmokas nereikia įskaityti suinteresuotojo asmens darbo užmokesčio, kurį jis gavo už savo paskutinį pagal šį teisės aktą vykdytą darbą pagal darbo sutartį.

47 Tiesa, minėto 62 straipsnio 1 dalies versijoje vokiečių kalba, priešingai nei kitose kalbinėse versijose, numatyta, jog atsižvelgiama tik į suinteresuotojo asmens darbo užmokestį, kurį jis pagal minėtus teisės aktus gavo „dirbdamas“ savo paskutinį darbą pagal darbo sutartį („<…> *berücksichtigt ausschließlich das Entgelt <…>, das die betreffende Person während ihrer letzten Beschäftigung <…> nach diesen Rechtsvorschriften erhalten hat*“), ir, kaip nurodė agentūra, grįsdama savo argumentą, tai, kad nebuvo atsižvelgta į darbo užmokestį, kuris suinteresuotajam asmeniui buvo apskaičiuotas ir sumokėtas pasibaigus jo paskutinei darbinei veiklai, atitinka šią nuostatą.

48 Šiuo klausimu primintina, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją vienoje iš Sąjungos teisės nuostatos kalbinių versijų vartojama formuluotė negali būti vienintelis šios nuostatos aiškinimo pagrindas ar įgyti prioriteto prieš kitas kalbines versijas. Iš tiesų Sąjungos teisės nuostatos turi būti aiškinamos ir taikomos vienodai, atsižvelgiant į versijas visomis Sąjungos kalbomis. Esant neatitikimų tarp Sąjungos teisės teksto versijų dviem kalbomis, nagrinėjama nuostata turi būti aiškinama atsižvelgiant į bendrą teisės akto, kurio dalis ji yra, struktūrą ir tikslą (2019 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *A ir kt.*, C-347/17, EU:C:2019:720, 38 punktas ir nurodyta jurisprudencija).

49 Atsižvelgiant į Reglamento Nr. 883/2004 tikslus, visų pirma į šio sprendimo 33 ir 35 punktuose primintus 62 straipsnio 1 dalies tikslus, negalima teigti, kad pagal šią nuostatą atsižvelgimas į darbo užmokestį, susijusį su suinteresuotojo asmens paskutiniu darbu pagal darbo sutartį, siejamas su aplinkybe, kad šis darbo užmokestis suinteresuotajam asmeniui būtų buvęs apskaičiuotas ir išmokėtas ne vėliau kaip paskutinę šio darbo atlikimo dieną.

50 Iš tiesų diena, kai suinteresuotajam asmeniui buvo sumokėtas darbo užmokestis, neturi jokios reikšmės siekiant užtikrinti jam galimybę gauti išmokas, kurios, kiek įmanoma, apskaičiuojamos atsižvelgiant į darbo sąlygas, visų pirma į darbo užmokestį, kurį jis gavo pagal paskutinio darbo valstybės narės teisės aktus. Tačiau tai, kad pagal Reglamento Nr. 883/2004 62 straipsnio 1 dalį užtikrinama teisė susiejama su darbo užmokesčio apskaičiavimo ir sumokėjimo diena, gali varžyti laisvą darbuotojų judėjimą Sąjungoje.

51 Taigi į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 883/2004 62 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamas valstybės narės teisės aktas, kuriame, nors ir numatyta, kad nedarbo išmokos apskaičiuojamos remiantis ankstesnio darbo užmokesčio dydžiu, tuo atveju, kai darbo užmokestis, kurį suinteresuotasis asmuo gavo už paskutinį pagal šį teisės aktą vykdytą darbą pagal darbo sutartį, buvo apskaičiuotas ir sumokėtas tik pasibaigus darbo santykiams, neleidžiama atsižvelgti į suinteresuotojo asmens darbo užmokestį, kurį jis gavo už šį darbą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

52 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

1. **2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo 62 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamas valstybės narės teisės aktas, kuriame, nors ir numatyta, kad nedarbo išmokų apskaičiavimas grindžiamas ankstesnio darbo užmokesčio dydžiu, tuo atveju, kai darbo užmokesčio, kurį suinteresuotasis asmuo gavo už paskutinį pagal šį teisės aktą vykdytą darbą pagal darbo sutartį, gavimo trukmė nesiekia minėtame teisės akte numatyto apskaičiavimo laikotarpio, skirto darbo užmokesčiui, nuo kurio skaičiuojamos nedarbo išmokos, nustatyti, neleidžiama atsižvelgti į suinteresuotojo asmens darbo užmokestį, kurį jis gavo už šį darbą.**

2. **Reglamento Nr. 883/2004 62 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamas valstybės narės teisės aktas, kuriame, nors ir numatyta, kad nedarbo išmokos apskaičiuojamos remiantis ankstesnio darbo užmokesčio dydžiu, tuo atveju, kai darbo užmokestis, kurį suinteresuotasis asmuo gavo už paskutinį pagal šį teisės aktą vykdytą darbą pagal darbo sutartį, buvo apskaičiuotas ir sumokėtas tik pasibaigus darbo santykiams, neleidžiama atsižvelgti į suinteresuotojo asmens darbo užmokestį, kurį jis gavo už šį darbą.**

Parašai.